

Riskienhallintakampanja 2017–2018

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi järjestää ilmailuorganisaatioiden (ATO, AOC) turvallisuusriskienhallintaan kohdistuvan kampanjan, jonka tarkoituksena on edistää niiden riskienhallinta- ja muutostenhallintaprosessien toimivuutta yhdessä organisaatioiden kanssa.

Kampanjan eteneminen

Kampanja on aloitettu Trafissa paneutumalla riskienhallinnan tehokkuuden arviointiin osana organisaatioiden suorituskyky- ja riskiperusteista lupahallintaa ja valvontaa.

Seuraavassa vaiheessa Trafi pyrkii yhdessä toimijoiden kanssa kartoittamaan organisaatioiden riskienhallintaan mahdollisesti liittyviä ongelmia ja etsimään yhdessä heidän kanssaan ratkaisuja niihin muun muassa seuraavilla keinoilla.

- Järjestämme keskustelu-/sparraustilaisuuksia organisaatioiden kanssa.
- Keskusteluissa kerätyn datan perusteella:
- Järjestämme sidosryhmätilaisuuksia/seminaareja riskienhallintaa koskien.
- Tuottamme riskienhallintaa koskevan ohjeistuksen/tiedotteen organisaatioille.
- Kampanjan tuloksia seurataan organisaatioihin kohdistuvien auditointien avulla.

Riskienhallinta

Riskienhallinta on yksi neljästä ICAO doc. 9859 (Safety Management System) esitelmän turvallisuudenhallintajärjestelmän (SMS) peruspilarista ja on SMS:n ydin-toiminto.

Riski on vaaratekijöistä mahdollisesti aiheutuvien seurausten potentiaali ilmaistuna todennäköisyytenä ja vakavuutena.

Riskienhallintaprosessin tarkoitus on tunnistaa organisaation päivittäiseen toimintaan kohdistuvat (operatiiviset) vaaratekijät ja arvioimaan niihin liittyvät riskit. Tämä tapahtuu mieluummin jo edeltä käsin, jotta ne voitaisiin tarvittaessa joko poistaa kokonaan, tai lieventää niin alas, kuin käytännössä on mahdollista.

Vaaratekijöiden tunnistaminen voi olla reaktiivista, eli jo tapahtuneista vaaratilanteista tai onnettomuuksista tunnistettuja tai proaktiivista, jossa pyritään tunnistamaan olemassa olevista prosesseista ja toiminnoista omaan toimintaan kohdistuvia vaaratekijöitä. Näin pystytään ennakolta hallitsemaan niihin liittyviä riskejä ja pyrkiä estämään mahdollisia onnettomuuksia tai vakavia vaaratilanteita toteutumasta tulevaisuudessa. On olemassa vielä ns. prediktiivinen eli ennustava menetelmä, jolla pyritään hahmottamaan tulevaisuudessa mahdollisesti esiin tulevia vaaratekijöitä tai uhkia.

Riskienhallintaprosessi muodostuu seuraavista osatekijöistä:

- vaaratekijöiden (uhkien) tunnistaminen
- niihin liittyvien riskien tunnistaminen ja arviointi
- riskitason määrittäminen
- tarvittavien riskienhallintakeinojen määrittäminen (riskin poistaminen, lieventäminen)
- riskitasonmäärittäminen toimenpiteiden jälkeen
- riskienhallintatoimenpiteiden toteuttaminen käytännössä
- toimenpiteiden tehokkuuden seuranta

Organisaatioiden on määritettävä toimenpiteille vastuuhenkilöt ja aikarajat niiden toteuttamiselle. Samoin on myös määritettävä vastuut vaaratekijöiden tunnistamisen ja riskien arvioinnin osalta. Lisäksi on määritettävä se hallinnon taso tai henkilö(t), joilla on valtuudet tehdä päätöksiä riskien hyväksyttävyyden suhteen. Riskienhallintatoimenpiteiden on oltava relevantteja, todellisia ja ne on toteutettava myös käytännössä.

Muutosten hallinta

Organisaation toimintaan voi kohdistua muutoksia. Nämä voivat olla organisaation itsensä toteuttamia tai ulkoisten tekijöiden aiheuttamia. Itse toteutettavia muutoksia ovat mm. muutokset organisaatiossa (esim. vastuuhenkilöt), kaluston ja laitteiden muutokset, uusi toimipaikka, uusi koulutusohjelma, jne. Ulkoisessa ympäristössä tapahtuvia muutoksia ovat esimerkiksi muutokset määräyksiin ja säännöksiin. Muutosten hallinnan on oltava dokumentoitu menettely, jolla tunnistetaan turvallisuuteen mahdollisesti negatiivisesti vaikuttavat ulkoiset ja sisäiset muutokset.

Muutosten hallinta kuuluu yhtenä osana turvallisuudenhallintajärjestelmään ja sen alakohtaan turvallisuuden varmistaminen. Nimensä mukaisesti organisaatioiden olisi hallittava muutokset arvioimalla, mihin kaikkeen muutos vaikuttaa organisaatiossa ja suunnittelemalla kaikki muutoksen edellyttämät toimenpiteet ennalta. Erityisesti organisaation on hallittava muutokseen liittyvät turvallisuusriskit. Tässä tulisi hyödyntää organisaation olemassa olevia vaaratekijöiden tunnistamisen, riskinarvioinnin ja riskien lieventämisen menetelmiä.

Muutoksenhallinta on suoritettava oikea-aikaisesti, eli hyvissä ajoin, ennen kuin muutosta ryhdytään toteuttamaan. Tässä olisi otettava huomioon myös mahdollisesti muutoksen aikana ilmenevät vaaratekijät ja niihin liittyvät riskit.

Turvallisuuden varmistaminen

Turvallisuudenhallintajärjestelmää kuten myös edellä mainittujen riskien- ja muutostenhallintahallintatoimenpiteitä on seurattava ja niiden tehokkuus on varmistettava. Onko niiden avulla päästy haluttuun tulokseen? Organisaation on kuvattava tämä käsikirjassaan ja toimittava sen mukaisesti. Toimenpiteiden tehokkuus voidaan yleensä todeta vasta pidemmän ajan kuluttua. Mikäli käy ilmeiseksi, että valituilla toimenpiteillä ei ole saavutettu haluttua turvallisuuden tasoa, niin asia on arvioitava uudelleen ja määritettävä uudet riskienhallintatoimenpiteet, joita myös seurataan.

Lisätietoja

Erityasiantuntija Esa Ravantti, p. 029 534 6104, etunimi.sukunimi(at)trafi.fi
Ylitarkastaja Petteri Peltola, p. 029 534 6093, etunimi.sukunimi(at)trafi.fi

Trafi on liikenteen viranomainen ja liikennealan vahva asiantuntija, joka toimii rohkeasti vastuullisen liikenteen puolesta. www.trafi.fi